

PASIMATYMAS SU MIKALOJUM K. ČIURLIONIU

Šiame numery

Čiurlionis moderniosios dailės muziejuje, Chicagoje.
Stasio Goštauto pasimatymas su M. K. Čiurlioniu.
Vytauto Smetonos ir Anitos Pakalniškytės koncertas.
Mikalojus Konstantinas Čiurlionis mūsų poezijoje.
Kai spaudos ir žmonių balsas būna išklaudytas.
Praurimės Račienės rečitalis.

Jo šimtojo gimtadienio proga

1875. IX. 22 — 1975. IX. 22

STASYS GOSTAUTAS

Vilnius yra simbolis tos senos Lietuvos, kurią geriausiai reprezentuoja Zygimanto Augusto renesanso laikų Lietuva ir jos Akademija, Stepono Batoro vėliau paversta mūsų universitetu. Ten sukrauti archyvai ir seni paminklai; ten guli seniausios lietuviškos knygos ir laiko nuterioti meno paminklai.

Kaunas, gal būt, net daugiau karų ir okupacijų naikintas, turi tačiau tai, ko joks kitas Lietuvos miestas neturi: turi M. K. Čiurlionį. Jisai čia atsirado, ilgai vėlytas ir mėtymas, išgelbėtas iš karo drebinamų rūsių.

Mažai kūrinių pasaulyje perėjo tokią odiseją tokiu trumpu laiku, kaip Čiurlionio paveiksai. Nuvežti į Maskvą parodon prieš pat pirmą pasaulinį karą, jie užsiliko tenai poeto Jurgio Baltrušaičio namuose, pergyveno revoliuciją ir visą rusų pilietinį karą, kol Lenino dėka, gal vieninteliu gražiu mostu jo gyvenime, buvo gražinti į Lietuvą.

Bet ir Kaunas nebuvo pasirušęs tu paviekslų priimti. Dar dešimt metų jie turėjo būti saugomi nuo biurokratinių pelėsių (išgelbėti dėka Karužienės - Čiurlionytės ir Galaunės, kuriems turėti amžina pagarba), kol būtų pastatyti Vytauto Didžiojo muziejaus rūmai.

Bet ir čia nesibaigė Čiurlionio pomirtiniai vargai. Per antrą pasaulinį karą, vėl reikėjo pavieksrenus slėpti, ir ne vieną kartą jie buvo pavojuje žūti su tauta ir likti meno istorijoje kaip "pastaba" gale lapo. Tai vienintelis kartas pastarųjų 700 metų mūsų kultūros istorijoje, kad lietuvių tautos palikimas būtų saugojamas su tokia aistra ir atkaklumu, kaip Čiurlionio paveiksai buvo saugojami prieš visus gamtos ir žmogaus siautėjimo elementus. Ir jeigu šiandien tu paviekslų nebūtų, kitaip reikėtų rašyti mūsų meno istoriją.

Ne visiškai teisinga teigti, kad lietuvių menas prasideda su Čiurlioniu. Bet galima tvirtinti, kad jis užbaigia ir pradeda sąmoningą mūsų tautos meną. Prieš Čiurlionį buvo neoklasikai (kaip Smuglevičius) ir viens kitas romantikas. Liaudies menas buvo nustumtas užmarštin. Po Čiurlionio yra tik Čiurlionis ir jo pradėtas lietuvių modernus menas, sukurtas liaudies meno ir modernizmo itakoj.

Čiurlionis nebuvo vienintelis, ieškojęs nacionalinio - tautinio stiliaus. Visi modernistai pripažino, kad naujas stilius, vadinkim jį "art nouveau" ar kitaip, turi gimi iš kiekvieno krašto liaudies meno pagrindų. Tai nereikia įvedimo trispalvės, Vyčio, juostų ar gubų savo tapybon kaip tautinių elementų. Čiurlionis tai suprato, ir vargu ar rasime jame visiškai nuogų tu naivių tautinių motyvų. Tačiau negalime nepastebėti jame kažką mums visiems sava išplaukiant iš jo mylimos Dzukijos gamtos, legendų, papročių ir dainų. Todėl jeigu ir nieko kito Čiurlionis nebūtų pasiekęs, jis, kartu su savo bendra laikiais dailininkais kaip Europoj, taip ir Amerikoj idėgė Lietuvai nacionalinio meno pradą.

Veltui ieškosime jam lygaus. Nors kartais ir pradėti abejoti šiandienine Čiurlionio manija, kylančia iš blogų reprodukcijų ir Simonio "kopijų". Kiek literatūros yra prirašyta (ir dar rašoma) apie šį genialų dailininką! Jo bibliografija šiandien užima daugiau kaip 600 puslapių. Ir šiais metais tikriausiai galima bus ant ra dar tiek pridėti. Bet, perkračius tą visą bibliografiją, aš abejoju, kad iš tų raštų jau taip daug kas liktu.

Rašyti apie Čiurlionį yra sunku. Ir rasti jam atitinkamą vietą pasaulio ir lietuvių mene nėra lengva. Vakaruose jis kaip ir nematytas (išskyrus pora paviekslų, įstatytų Londone dar prieš pirmą pasaulinį karą), o Lietuvos kritikai dar vis negali nutarti, kaip nušviesti dailininką, gyvenant marksistinėje dialektikoje. Gal už tai šiandien Lietuvos — vienintelė vietoj, kur galima rašyti apie Čiurlionį, turint jį prieš akis, o ne fantazuojant — kritikai kaip

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis

Aleksandro Marčiulionio piešinys sangviniu. Muziko J. Zdaniaus nuosavybė

Kertinė paraštė

M. K. ČIURLIONIS MODERNIOSIOS DAILĖS MUZIEJUJE, CHICAGOJ

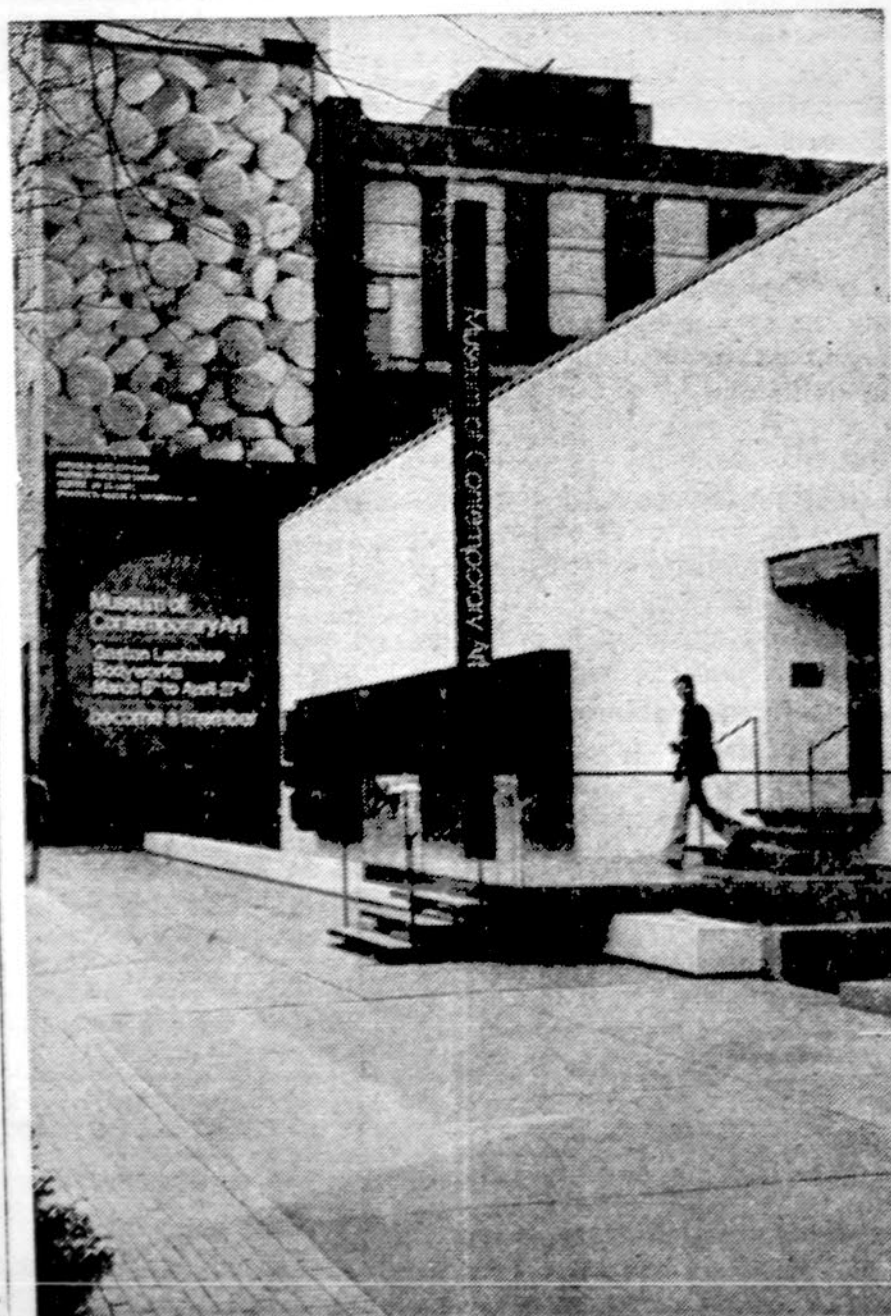
Išėjimas kultūrinio gyvenimo intensyvumu ir lygiu dar per daug negalėtume skustis. Neretu atveju pasiektais rezultatais galime net protingai didžiūotis. Vienu tik reikėtų susirūpinti: visa kultūrinė veikla daugiausia ribojasi savo valdomis ir savo pastogėmis. Ši uždarama retai patraukia už mūsų tvoros esančio pasaulio žvilgsnį. O jis lietuvių kultūrinei reprezentacijai labai svarbus. Svarbus ne vien tik kokios nors tautinių šokių grupės pasirodyme vienam ar kitam priemiesčio festivalyje, bet išskirtinės dailės galerijos, rimtos FM radijo stoties, simfoninio orkestro salės ar didžiosios spaudos kultūrinio puslapio "užkariavime".

Kad visa tai nėra utopija, o labai realu tikrovė, rodo ne vienas pavyzdys. Užtenka tik prisiminti V. K. Banaičio operos "Jūratė ir Kastytis" pakartotiną transliavimą žinomųjų FM radijo stočių nuo Atlanto iki Pacifiko ar Dariaus Lapinsko vienaveiksmės operos "Maro" palankų aptarimą reiklųjų muzikinių kritikų Chicago didžiojoje spaudoje.

Suprantama, pasauliui rodytis ir jį kontaktuoti galime su jau neabejotinomis vertybėmis. Pagaliau tam reikia ir šviesių žmonių, kad vertybių vardu nebūtų pasauliui tamsuoliškai kairiojama menkystė. Tokia savai kultūrai talka, būtų tik duobkasių talka. O panašaus pavojaus jau yra, kai, pinigų turint ir pasitikint vien tik savo galva, užėina noras "pakultūrininkauti" savųjų ir svetimųjų tarpe.

Duok, iDeve, kad tokių tamsiųjų pusų būtų kiek galima mažiau, o dominuotų šviesiosios. Į vieną tų skaidriųjų ir norime čia atkreipti dėmesį: žinomoje Chicago institucijoje — museum of Contemporary Art (237 East Ontario Street) rugsėjo 26 d. (penktadienį) 8 val. vak. įvyksta paties muziejaus oficia-

liai rengiamas M.K. Čiurlionio 100 metų gimimo sukakties minėjimas. Čiurlionio tapybą aptars, paskaitą iliustruodamas skaidrėmis, muziejaus kuratorius Ira Licht. Čiurlionio muzikinius kūrinius atliks pianistas Andrius Kuprevičius. Įvykio reikšmei, manau, platesnių komentarų ir nereikia. Tebūna tad čikagiečiams pareiga minėjimą atsilankyti, o kitų kolonijų lietuviams užmojo platumu pasekti Chicagoj. k.brd.

Moderniosios dailės muziejus (Museum of Contemporary Art) Chicagoje, 237 East Ontario Street. Čia rugsėjo mėn. 26 d. (penktadienį) 8 val. vak. muziejus rengia mūsų dailininko ir muziko M. K. Čiurlionio minėjimą — akademiją, ryšium su jo gimimo 100 metų sukaktimi.

V. Landsbergis, Bruveris, Vaitkūnas ir kiti analizuoja tik detales, ieško vienas su kitu polemikos ir, kas dar blogiau, ieško Čiurlionio tėvonystės, t. y. prie kokios mokyklos jis geriau priskirtinas, su koku dailininku jis giminiuojasi ir t. t. O šį klaidą jau seniai pradėta Vorobjovo, Rannito, tešiama Nasvyčio, Zoromskio ir kitų.

Nėra blogai, kad tai yra daroma. Tai tik parodo Čiurlionio nepapractą sudėtingumą ir kritikos bandant spręsti visas Čiurlionio problemas aplinkiniais kečiais, kad tik nepalietus jo tapybos. Vardan tiesos reikia pripažinti, kad G. Vaitkūno monografijos tekstas (dar vis laukiamas pasirodant) bando sufilosofinti visą Čiurlionio problemą ir kils telėti polemiką ir aukštesnę plotmę. Bet kaip jam tai pavyks, tik laikas pasakys.

Kaip vertinti dailininką, kurio dauguma "Draugo" skaitytojų nėra matę ir kurio reprodukcijos, atėjusios iš Lietuvos, daro dailininkui gėdą? Kaip vertinti dailininką, kurio paveiksai primena daugelį dailininkų ir meno srovių? Kaip vertinti dailininką, kurio kiekvienas paveikslas atrodo lyg neužbaigtas ir kiekvienas ciklas skirtingas, lyg pieštas visai ki-

to žmogaus? Yra sunku kalbėti apie Čiurlionį dar ir dėl to, kad jis nepaliko tradicijos. Jis buvo pirmas mūsų dailininkas tautine prasme. Ir tai mes suprantame gana lengvai. Bet niekad neįstengė matyti jame ir universalinių vertybių, prasidejančių su liaudies meno įkvėpimu ir susiliejančių su kosmopolitiniu to laiko judėjimu. Todėl čia gal ir drįsčiau sakyti, žiūrint paviršiaus, jog tai yra Čiurlionio minusas — kiekvienam paveiksle mes matome tiek forminių "panašumų" su Klimtu, Munchu, Vrubeliu, Bakstu, Monet, Renoiru, Redonu, Klee, Blake, Kandinskiu ir t. t. Įsimintina tačiau, kad Čiurlionis panašus į visus ir nė į vieną iš jų atskirai. Jie visi, ir Čiurlionis, priklauso epochai, jie nėra izoliuoti ir nėra vieniši tarp savo amžininkų. Tad vadinamas "panašumas" ir "itaka" tik rodo, kad Čiurlionis sugebėjo būti lietuvių dailininku ir "modernistu", kaip modernisto sąvoka buvo suprantama pradžioj šio šimtmečio. Lygint Čiurlionį su bet kuriuo iš minėtų dailininkų internacionaliniame meno kritiku ir istoriku pasaulyje būtų absurdiška. Galop Čiurlionis nesutelpa nė visame modernizmo judėjime. Jis savo gi-

liu savitumu lieka vienintelis ne tik mūsų tautoj, bet ir aplamai. Užtai jis yra vienintelis lietuvių dailininkas, kurį pristačius pasauliui, nereikia jokia prasme gailėtis.

Čiurlionis pradėjo tapyti 1903 m. ir baigė septynerius metus vėliau — 1909 metais. Tai septyneri metai intensyvaus darbo. Tokiu laikotarpiu joks dailininkas, nebent genijų genijus, nebūtų įstengęs nupiešti tokį įvairų ir komplikotą pasaulį (daugiau kaip 220 paviekslų ir 380 grafikos ir braižinių). Bet tie septyneri metai būtų tik reliatyviai tikslūs, nes jeigu pažūrėsim į Čiurlionio muzikines kompozicijas, pastebėsim, kad jos gana organiška išlieja į spalvų ir formų pasaulį. Tai nereikia, kaip kai kurie bando įrodyti, kad Čiurlionio paveiksai "skamba". Gal jie ir skamba, bet tik ne muzika. Ką iš tikrųjų tie kritikai norėtų pasakyti, yra tai, kad Čiurlionis, kaip muzikas ir tapytojas, yra neatskiriama asmenybė, kaip neatskiriama nuo jo yra jo paties laikai ir meno pastabos. Kuo įvairresnis dailininko pasirušimas, kuo jisai jautresnis visiems menams, tuo visapusiškesnė ir turtingesnė to menininko asmenybė. (Nukelta į 2 psl.)

PASIMATYMAS SU M. K. ČIURLIONIU

(Atkelta iš 1 psl.)

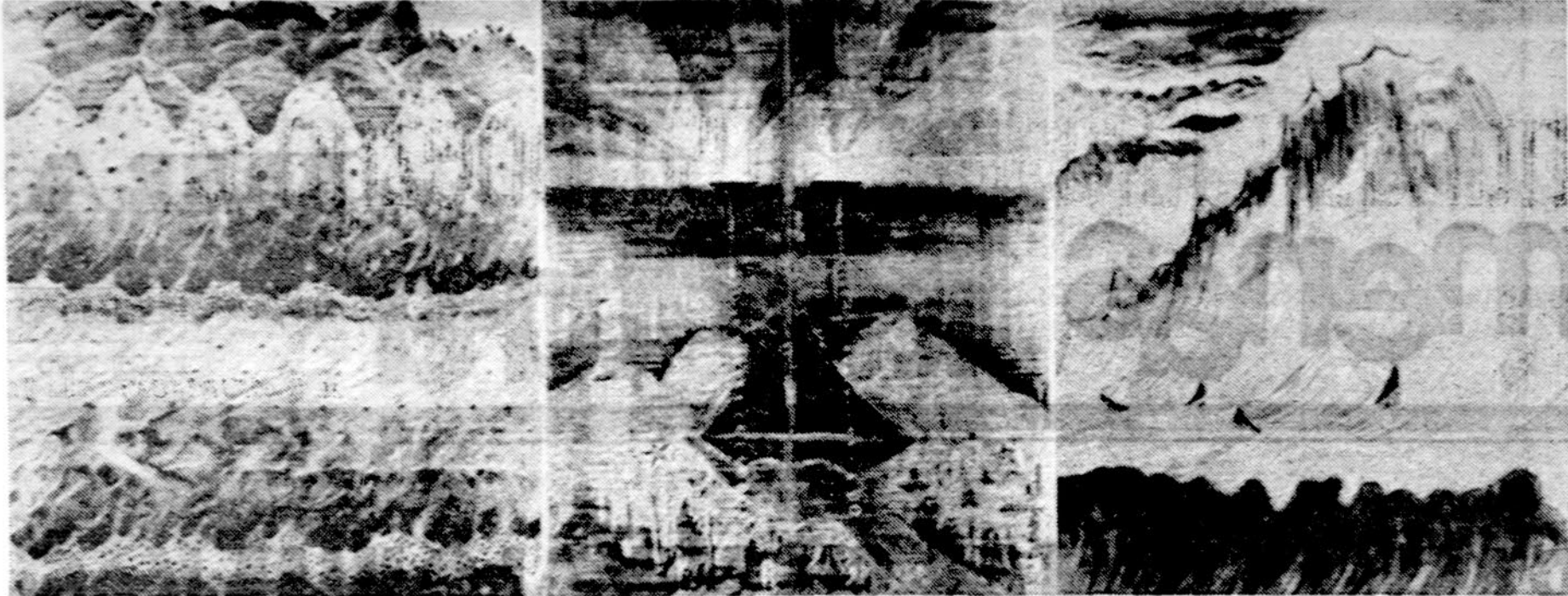
Čiurlionis buvo ne vien tik muzikas ir dailininkas, bet taipgi tikras liaudies meno — dainų ir smūktelių — mylėtojas, poetas iš prigimties. Jo tapyba yra išdava tos poezijos, kuri mums atrodo labai romantiška, o kitiems labai avangardiška, bet savo gelmėse, ji išnyra iš tos poetiškos sapnų ir dainų šalies, kurią mes Lietuva vadinam, ir kurią taip romantiškai visi mūsų poetai išdainavo. Vilnius, kur gyveno Čiurlionis ir didžiausias mūsų romantikas (ir tai nereiškia, kad jis būtų lietuvis) Adomas Mickevičius, yra poetiškas miestas. Kur kitur gali susirinkti tūkstantinė minia Poezijos pavasario šventei atšvesti? Čiurlionio pasakiškas ir dainingas lyriškumas išskyla iš tų gilių versmių, kurias tik Džukijoj augęs, legendų apsuptas lietuvis gali suprasti. Čiurlionis sugebėjo visą tai ne vien tik asmeniškai pajusti, bet ir perduoti visai tautai.

Čiurlionis, kaip poetas, yra ir mastytojas, mažai dar kam pažįstamas, nes apie Čiurlionį daug buvo fantazuota, bet mažai dokumentuota. Šita dailininko, kaip mastytojo ir poeto, ypatybė, gal geriau negu bet kokia kita, atveria jo palinkimą į misticizmą ir primena kita mūsų mistiką ir Čiurlionio bendraamžininką — Vydūną, kurio originalumu mes galime abejoti, bet ne jo atvirumu.

Čiurlionio misticizmas yra Lietuvos gamtos ir gilios tradicijos išdava, surišta su Indijos tekstais ir Japonų tapyba. Čiurlionis gal nebuvo giliai ir tradiciniai tikintis katalikas, bet nieks negali abejoti jo palinkimu į panteizmą, į jo žaidimą su antgamtinėmis jėgomis. Žmogus, gamtos apsuptytas dailininko paveikluose (žiūr. žmogaus ir gamtos spalvinimą), yra tuo pačiu momentu didelis ir mažas, visagalintis ir bejėgis, aukščiau gamtos ir giliai susijęs su gamta. Šitą žmogaus ir gamtos vienybės suvokimą Čiurlionis turėjo išspręsti, vos bepradėjęs įsivartinti dailės kalbos pagrindus. Užtai toks atkaklus ieškojimas ir toks tematinis ir forminis įvairumas. Kiekvienas ciklas (vienuolika iš viso) yra kaip užbaigta, nepakartotina knyga. Todėl gal daug kas pastebi Čiurlionyje stoką vientisumą, matolyg šokinėjimą nuo vienos temos į kita, nuo vienos formos į kita, tartum dailininkas skubėtų sudėginti etapus, kad suspėtu atskleisti paslaptį, kuri glūdi jame ir kuri nieks kitas negalės išduoti. Dailininkas nujautė, kad jo laikas baigiasi, nėra kada tobulintis, užduotis yra milžiniška, kaip tas jo kolosas. Čiurlionis auga kaip gigantas nuo vieno ciklo prie kito, nuo "Laidotuvių simfonijos" iki "Rex", tapydamas ne idėjas, bet kurdamas pasaulį, tą fantastinį pasaulį, kurį jis nutapė "Pasaulio sutvėrime". Tas pasaulis nėra be minties, bet ji nevaldo tapybos.

Todėl kalbėti apie Čiurlionį yra taip sunku. Jis stovi vienas, kaip tautos milžinas, neužbaigęs savo kūrinio dėl laiko ir sąlygų stokos, su savo didelėmis klaidomis ir dideliais laimėjimais. Mums tik lieka paklausti: kodėl visa tai atsitiko tuo momentu, o ne kitu? Kodėl tauta sukaupe visą savo talentą Čiurlionyje? Kodėl taip ilgai reikėjo laukti jo pasirodymo? Ir kada tauta vėl sugebės išugditi antrą savo genijų?

Žiūrint į mažus Čiurlionio paveikslus, išskabintus galerijoj Kaune, man kilo mintis. Įžengęs į salę, dar nesuspėjęs išžiūrėti į pasiskirus paveikslus, lėkė nustebes jo mažu formatu, jo dekoratyvškumu ir tuo pačiu jo monumentalumu. Kiekvieną paveikslą norėtusi išplėsti į freskos didumą, kur kiekviena jo detalė virpėtų savo

M. K. Ciurlionis "Jūros sonata" Allegro Andante Finale

Sezono pradžia — „Margučio“ koncertas

VLADAS JAKUBENAS

„Margučio“ koncertas, įvykęs š. m. rugšėjo mėn. 14 d. Jaunimo centro salėje, Chicagoj, buvo turiningas ir įdomus, turėjęs keletą atrakcijų. Plačiajai publikai atrakcija buvo jau pirmajai Chicagoje pasirodžiusi jauna dainininkė iš Hamiltono, Ont. (Kanadoje) Anita Pakalniškytė; rimčiau nusiteikusiems klausytojams dėmesio centrą sudarė naujojo pianisto V. Smetonos debiutas. Yra tai jauniausias iš pianistės Birutės Smetonienės ir a. a. advokato Juliaus Smetonos vaikų, paskutiniojo Lietuvos prezidento Antano Smetonos vaikaitis ir jau žinomojo pianisto Antano Smetonos brolis. Vytautas Smetona, iki dabar — savo motinos ir brolio mokinytis, iš pat mažens jau žadino dėmesį savo fenomenaliais pianistiniais gabumais.

Jaunasis pianistas pasirodė su kapitaliniais, daugiau pusvalandį trunkančiais veikalais — didžiojo romantiko R. Schumanno Fantazija C Dur (C major) op. 10. R. Schumannas, pradėjęs studijuoti teisę, svajojo tik apie muziką. Jausdamas gilų ryšį su fortepijonu, panorėjo būti žymiu pianistu; nepatenkintas savo pažanga, išsigalvojo keistus pirštų laužymus, kurių išdava: jo dešinėsios rankos ketvirtas pirštas pašiliko pusiau suparalyžuotas. Pianisto kerjerai sugriuvus R. Schumannas savo geriausias jėgas atidavė fortepijono muzikos kūrybai. Šią kryptį sustiprino meilės ryšys su jauna pianiste, būsima garsenybe Clara Wieck, turtingo spaustuvininko ir leidyklos savininko dukterimi. Reikėjo šešerių metų, kol tėvas davė sutikimą vedyboms su keistuoliu, melancholijos priepuolių aplankomu muziku. Bet per tą laiką gimė visa eilė fortepijoniui skirtų

epochinių veikalų. Jie buvo arba R. Schumannui įprasto smulkesnių kūrinėlių ciklo žanre, kaip jo garsusis „Karnavalas“, ar kompaktiškoje, kartais kiek perkrautoje plačioje formoje, prie kurių priklauso ir „Fantazija“ op. 10. Šio veikalų „motto“, sekant vokiečių poetą Fr. Schlegelį, yra maždaug tokia: „Per visą margą žemės sapnų, virš visų garsų, nuolat skamba tylus garsas, skamba tam, kas slapčiomis jo klausosi“. Šis „motto“ jaučiamas ypač veikalų pirmoje dalyje, kuri po solisto pirštų praskambėjo su poezija ir šilima, su audringais pakilimais, kartu gi su technišku bei formaliu užbaigtumu, sugebant kompensuoti kompozitoriaus kai kur muzikinėmis mintimis perkrautus epizodus.

Antroji šio nelengvo veikalų dalis: sukauptai poetingas ir melodingas „Andante“ (Maessig) — taip ir buvo dideliu ryškumu pateiktas.

Trečioji dalis — kiek problemingas, monotoniškos, kartais klausytoją kiek varginančios ritminės figūros perpildytas maršas — buvo solisto atliktas ypač įdomiai, suvelninančio ritmo kapotumą ir iškeliant melodingesnes antrečialių balsų linijas.

Kiek savotiškas, apysunkis R. Schumanno pianistinis stilius gal buvo kiek svetimesnis mūsų publikai, bet kapitalinio veikalų atlikimas buvo tikrai imponuojantis.

Antroje koncerto dalyje iš V. Smetonos išgirdome pirmiausia du M. K. Čiurlionio preliudus iš jo ankstyvesnio, kartais dar šopeniško ir scriabiniško laikotarpio. Pirmasis jų — Preljudas Des-dur op. 7 Nr. 2 — šviesus, antrasis — Preljudas b - moll op. 20 Nr. 3 — audringas. Abudu pianisto buvo atlikti nuotaikingai.

Toliau girdėjome žavingai interpretuotą Fr. Chopino Mazurką f-moll (F minor, No 7 bendrame šio autoriaus 50 mazurkų rinkinyje) ir du greitos pirštų technikos etudus — F Dur (F major) ir Cis moll (C sharp minor), atliktus virtuozinio lygio lengva technika, bet kartu iške-

liant fortepijono garsų poezija, glūdinčią kad ir labiau techniška ir briliantiškuose Chopino kūrinuose.

Vytautas Smetona, 20 metų amžiaus — yra šiltas, poetingas, i kontroluotą romantiką linkęs pianistas, turįs savyje taipgi ir pajėgingumą, ir kūrinio formos pojūtį. Jo virtuozinė technika yra jam tik priemonė muzikos turiniui reikšti, o ne tikslas savyje. Šalia itin išpūdingos dabarties, šis jaunas solistas, atrodo, turi ir neabejotiną ateitį.

Anita Pakalniškytė, galima sakyti, išaugo tik nuo pirmaj: pasiekus 17 metų, ji iš mergaitės pradėjo virsti suaugusia. Šis pereinamas laikotarpis gal bus kiek atsiliepis ir į jos balsą, kuris šimmet neturėjo tiek aiškaus veido ir plačiau nešančio skambumo kaip pernai. Jos šiaip gerai valdoma, preciziška koloratūra vengė pačių aukštųjų gaidų, kurios solistės balsui būtų natūralios, bet nuo kurių, gal sąmoningai, pagal jos pedagogės norą, kol kas susilaikoma.

Nepaisant šių pastabų, A. Pakalniškytė pasilieka stipri scenos atrakcija su nepaprastai muzikalia ir įdomia interpretacija, su puikiu balso valdymu jos dabartinėse ribose ir užtikrinta, gyva scenoj laikysena. Jos vokalinė mokykla, orientuota į „bel canto“, žodžio tarseną (ypač priebalsių), paliekant antroji vietoj. Tantai buvo jaučiamas: A. Pakalniškytės dikcija nėra labai gera; kiek geriau sekasi su lietuvių ir ypač anglių kalbomis; blogiausiai su prancūzų. Kalbant apie pasaulio vokalistus: iš vienos pusės italų dainininkai, ypač praityje, dažnai dainuodavo kone visai be diktijos ir be valdybos, bet mūsų laikais yra išryškėję, kad gražus „bel canto“ gali būti sujungtas su aiškia, beveik kiekvienu žodžiu klausytojus pasiekiančia dikcija.

To pavyzdžiu gali būti daugelis mūsų laikų garsių italų solistų. Šio klausimo mūsų solistė nereiškia forsuoti, ypač turint omenyje dabartinį pereinamą amžiaus laikotarpį, bet ateityje, reikia tikėtis, kad jai nebus sunkumų šią problemą patenkinaimai išspręsti.

Solistės programa buvo išlaikyta lengvame stiliuje; iš dalies operetinio žanro, kaip „The Desert Song“ S. Rombergo ir valsas iš operetės „Tom Jones“ E. German'o; iš dalies — operinio, kaip „Mio babbino caro“ iš „Gianni Schicchi“ bei Mussetos arčia iš „La Bohème“ G. Puccini ir arčiau iš Ch. Gounod operos „Romeo ir Julia“. Panašaus žanro buvo ir lietuviškas repertuaras: populiarieji „Lakštingalos giesmė“ V. Kuprevičiaus ir J. Stankūno „Vyturėlis“. Rimtesnės nuotaikos įnešė „Karvelėlis“, programoje ne visai teisingai pažymėtas J. Zilevičiaus; iš tikrųjų čia yra Česlovo Sasnausko melodija (solo balsui prie choro), prof. J. Zilevičiaus aranžuota solo balsui su

Po „Margučio“ koncerto Jaunimo centre, Chicagoje. Iš kairės į dešinę: pianistas Vytautas Smetona, prof. Vladas Jakubėnas, solistė Anita Pakalniškytė ir Darius Lapinskas. Nuotr. V. Noreikos

spalva ir forma, o kūrinys atspalaiduotų nuo sienos ir lubų, kvėpuotų laisvai. Man neliko abejones, kad, jei būtų turėjęs daugiau laiko ir sąlygų, Čiurlionis būtų perėjęs į monumentaliai freskinę tapybą ar gigantiskias drobes, kaip tai suponuotų jo paskutinis „Rex“.

Pastaba. Per paskutinius dvejus metus keturias dienas praleidau Čiurlionio galerijoj, Kaune. Teko atsikvėpinti pasišalvavę po Kauną ir pašvesti visą laiką Čiur-

lioniui. Jo paveikslai dabar jau išskabinti kaip relikvijos, saugomos kaip šventenybės nuo šviesos, oro, vandens ir ugnies. Pamatęs daugiau kaip 200 Čiurlionio darbų, galiu tvirtinti, kad be kokių dvidešimt, jau vos bebatpažįstamu, visi kiti yra dar neblogame stovyje.

Be to, Vilniaus universitete, restauravimo skyriuje, keturių mergaičių dėka, vadovaujant Gražinai Dremaitei, 70 paveikslų yra „užkonservuojami“, sustabdomas jų tolimesnis gedimas. Buvo įdomu stebėti tų menininkių kruopštumą ir kantrybę, nu-

fortepijonu. Ta proga: ar kiek ne per daug yra judrios mimikos solistės Anitos Pakalniškytės interpretacijose. „Vai ilgu“ epizode buvo geros prėgos visai išjungti judrią mimiką; parodant sustingusį, skausmingą ilgęsi, tuo pasiekiant įdomaus kontrasto. Naujenybė buvo D. Lapinsko „Vasaros naktys“ (Pr. Lemberto žodžiai) su asketišku, išmėtytu pavienių gaidų, bet solistė remiančiu akompanimentu ir patogia, diatoniška skambančia solistės koloratūrine partija. Antra naujenybė buvo Vl. Jakubėno „Vėjas“ (J. Tysliavos žodžiai). Ši koloratūrai skirta daina buvo parašyta apie 1961 metus; buvo kiek

veliau atlikta gerame angliškam vertime Tarptautinės šių dienų muzikos draugijos Chicago festivalyje; lietuvių tarpe pirmą kartą dabar padainuota A. Pakalniškytės. Ši kaprizingo žodinio teksto, gana naujoviškos - modalinės ir neodiatoniškos harmonijos daina, nelengva tiek solistei, tiek pianistui, buvo A. Pakalniškytės puikiai išmokyta, jai dainuota Kanadoje angliška, o lietuviškai — Los Angeles. Chicagoj savo veikalo debiutu akompanuoti buvo iš publikos iškvieistas pats autorius. Pasisekimas buvo nemažas; kompetentingų klausytojų nuomone, daina esanti originali ir (Nukelta į 4 psl.)

DR. ANNA BALIUNAS
2558 West 63rd Street
AKIŲ, AUSIŲ, NOSIŲ IR GERKLES LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6448 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 63 Pl., Justice, Ill. 590-0500
Prilima ligoniu pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti 274-8012

DR. VL. BLAZYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Ave.
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šeštad. 12-3 val. p. p. tročiad. uždaryta.

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 7 popiet antrad., penkt. 1-5 troč. ir šėst. tik susitarima.

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val: pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — Nervo ir Emocinės Ligos
WOLFORD MEDICAL BUILDING
4448 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

DR. W. M. EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGŲ GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2970
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 2-0001

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3307 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. JANINA JAKSEVICIUS
JOE SA
VAIKŲ LIGOS
2636 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad., ir penktad. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. šeštad. nuo 1 iki 4 val.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3644 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
489-4441 — LO 1-4605
Jei neatliepia 561-1070
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai: 1802 No. Western Avenue
8214 No. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kaedien 10-13 ir 4-7. Tročiad. ir šeštad. tik susitarima.

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 60th Avenue, Cicero
Kaedien 1-3 val. ir 6-8 val. p. p. Išklyrus tročiadienius Šeštadienis 12 ir 4 val. popiet.

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
3025 West 58th Street
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šeštad. 12-3 val. p. p. tročiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDIKIŲ IR VAIKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kaedien nuo 10 val. p. p. iki 1 val. popiet.
Ofisai: tel. RE 7-1168
Reizd. tel. RE 3-2919.

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
Ofisai: 9 Campbell Ave. Kampen
Val: pirmad., antrad., ketv. ir penkt. Nuo 2 iki 7 val. p. p. Tik susitarima.

DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4300 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2818 W. 71st St. — Tel. 737-5169
Iškiria aki. Pritaiko akinius ir contact lenses
Val pagal susitarimą (Uždaryta troč.)

DR. LEONAS SEIBUTIS
INESTU, POSLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet ir ketv. nuo 5-7 vakaro
Ofisai tel. 776-2886; rez. 646-6546

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4256 W. 63rd Street
Ofisai tel. RE 5-4410
Reizd. GI 6-0611
Valandos pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 9 val. p. p. antr. ir penkt. nuo 1-5 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Sendra praktika ir moterų ligos
Ofisai: rez. 2653 W. 56th St.
Tel. PHSOspec 8-1233.
Ofisai val.: Pirm., antr., troč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštad. 2-4 val. popiet ir kita aiiku pagal susitarimą.

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2444 West 71st Street
Val. pirm., antrad., ketv. ir penktad. 1-5 ir 6-7 — iš anksto susitarima

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet. Troč. ir šeštad., pagal susitarimą
Ofisai tel. 686-3106; namų 626-4550

DR. PETRAS ZLOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6224 S. Northwestern Avenue
Val: pirm., antr., ketv. 1-6 ir 6-8. penktad. 7-8. šeštad. pagal susitarimą

Perskaite „Draugą“, duokite jį kitiems.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis mūsų poezijoje

Alfonsas Nyka-Niliūnas

ČIURLIONIO GYVENIMO ETIUDAI

I. Tamsusis Rez

Atsimenu, kaip skausmas pagrobė mane augintiniu
Ir išvežė kažkur beprotiškai liūdnu laivu.
Bet aš pakėliau ranką prieš šį tėvą irėjau savo tikrovės ginti,
Kovodamas prieš nesupratusių manęs dievus.

Aš ją palieš norėjau. Mano tėvas naktimi ją uždengė
Tartum nulažta vėliava saulėlydžio fone;
Ir mano nugalėtas, jis, kaip ažuolas audringą naktį žūdamas,
Bedugniam pralaimėjimui vėl parbloškė mane.

O aš išvydau virš kalnų ir saulų spindint Beprotybę,
Nušviečiančių paskutines genialių alchemikų dienas skaudžia
šviesa,
Ir milžinišką Kristų, besišypsiančio žmogaus išskeltą, kybantį,
Kuris žiūrėjo į mane skaisčiom akim su širdgėla baidia,
O audroje plasnojo liūžtančiais sparnais dievų nebesuvaldama
žmogaus dvasia,
Ir artinos Naktis, lyg karalienė, visoje dviprasmiškoj didybėj.

2. Šviesusis Rez

Kai savo praeitį nešiau taip atsargiai, lyg taurę skėdimą,
Ir vaikščiojau jos nuostabių regėjimų keliais,
Aš išgirdau ją, spindulių giesmės per žemę lydimą,
Ir savo širdį plazdančią jau visoje tikrovėje giliai.

Aš išgirdau, kaip krintantis Likimas amžina naktim ją užkasė,
Kaip du itūžę milžinai už valandą šviesos kovojo prie duobės,
Kaip skrido per pasaulį jų kovos šauksmų melodijos,
bevirtiškos ir rūšios —
Ir aš emiau, kaip lapas audroje, drėbėt,

Nes horizonte pamačiau, kaip iškentėtos saulės leidžias
Ir spindulių giesmė džiaugsmingai seka jas,
O vietoj jų iškyla nepažįstamojo Rez — beprotiško Likimo
veidas,
Uždegdamas virš mirusių iliuzijų kapų klaimo pasmerktas
naujas.

Todėl tegu visam pasauli mano šauksmas aidų:
Kas Tu, o Lūdesy, prieš būsimas sunkias kovas!

Henrikas Radauskas

ČIURLIONIS

Tarytum ežero dugne nugrimzdęs klonis,
Kur liūdi žaluma pavargusioj mėlynėj,
Nūtilo sienose žaliuojantis Čiurlionis,
Ir žiba fosforu vijokliui vandeniniai.

Čia amžiai baigėsi, čionai sustojo laikas,
Pražydo pasakoj karališki pelėšiai.
Į pienę miegančią vos gimę žydras vaikas
Rankas užsnūdusias pro žalsvą miglį tiesia.

Žvaigždėnų soduose, kur sidabrinės lūgės
Beveik nesisupa, kur pumpurai nesprogsta,
Ant svyrančių šakų lūnguojas žvaigždės tingtos
Ir mėnesio šviesoj numirusioj prnoksta.

Tylus švytėjimas pražyduosio nirvanos
Sutirpsta rūbuose medūzos kristolinės,
Ir užiančiom gelmėm kartuoja Oksanės
Galingą užgesį dainuojančios undinės.

Kazys Bradūnas

TEBŪNIE

Kur tu dėtai
Saulę, žemę ir vandenį? —
Sudegins, užkas, nuskandins.
Bet tu palieši
Sunarpliotą chaoso audinį
Ir viską baisiai išskaudini,
Tardamas: Tebūnie.

Ir girėdžiū,
Kaip akmenys trata,
Ir jaučiu,
Kaip įtampa virpa dvasia,
Ir matau,
Kažkas brėžia degantį ratą
Juodose
Gelmėse.

Ir plūptelia vyzdžiuose liepsnos,
Pavirsdamos drobe žalia —
Leisk man būti šalia,
Sudegink, Ugnie,
Kai širdis drėbėdama šaukia?
Tebūnie!
Tebūnie!

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis

Gedimino Jokūbonio skulptūra

PIRMOJI FUGA

I

Paguldylki mane kaip kūdikį,
Užklojęs padange šviesia.
Ir vidudienio vėją pabudink
Ošti pušų šakose.

Aš noriu miegoti, miegoti,
Sapnuodamas tavo sapnus,
Ir žemę, kaip juodą karolį,
Ridinėti delnuos.

II

Bet tu mane kankini,
Kai mes esam vieni —
Aš nenoriu spalvos,
Aš nenoriu garsų —
Palik mane ant kalvos
Tarp rudens debesų...
Kam tu mane kankini? —
Tu kaip audra ateini,
Tu mane kaip obelį purtai,
Mintys krinta kaip žali obuoliai,
Ir nors ausys apkurto,
Bet už jų ten giliai
Tu pats gūdžių fugų groji,
Viskas plieskia kaip uogienojai...
Viskas jau pelenai, pelenai...
O, kaip tu mane kankinai...

III

Man atėmei žadą kaip varpui,
Į gelmę trenktam nuo sijų.
Tarp tavęs ir manęs nėra tarpo —
Viena širdis abiejų.

Viena, o kaip taurė skyla,
Užgniauzęs neišlaikau,
Paliedamas; potvyniu tylą,
Į kurią nuskendau...
Nuskendau ir klajoju koraluos
Kaip akloji žuvis —
Tarp tavęs ir manęs šyla
Ledas ir dega ugnis.

IV

Aš neregiau ieškau tavęs,
Į priekį ištiesęs pirštus,
O liečiu tik žvaigždėnų kraštus.
Kas mudu vėl svies
Pasėdėt ant akmens,
Paklausyti upelio vandens,
Kalbančio saulės balsu,
Kai aplinkui tamsu.

Aš nenoriu, nenoriu apakti
Tokią šiltą vasaros naktį,
Kada liūta skliautai nuo žvaigždžių,
Ir jos krinta ant mano pečių.
Aš tik noriu surasti tave,
Ir klausau — po beržo žieve
Ir po duonos pluta
Plaka širdis paslėpta...

V

Ir kaip kūdikį mane pabudinai
Atklojęs padange šviesia,
Baltą debesį plaukti pajudinai,
Užkliuvusį šakose.

Daugiau niekas negali miegoti —
Skamba varpas kalnuos.
Aš tirpstu, kaip laukai snieguoti,
Pavasario saulę
Ridendamas tavo delnuos.

Janina Degutytė

M. K. ČIURLIONIO "SAULĖS SONATOS" MOTYVAIS

Andante

Perveria aukso kardais debesį ir beržyną
Ir stirmos kanelių baikštų, ir mano pilkas akis,
Kas gi neatsilieps į tą šauksmą ugninį?
Kas gi, to smaigaliu paliestas, — neatgis?

Perveria aukso kardais
Žemės kamuolį kvapų,
Perpintą upių arterijom —
Pulsuojančiom ir žydrom.
Perveria mano kūną,
Kaip gluosnio lapą,
Persunktą ūkanų dūmais
Ir giedrom.

Saulė, perverk likimą kaip miško gervuogę gaižią.
Nerimas nuryjama kąsniu sustoja gerklėj rūpus..
Nubunda žolė — kaip aušra. Kaip naktį — grumstą suaižo.
Kas gi nuo saulės, lūpų šlytį čia nepabus?

Scherzo

Ežeras žydi raudonom lelijom.
Drugiais geltonais žydi oras.
Ir aidi tuopų tolimas choras,
Ir mus kaip tuopas — saulė nutijo.

Pėr nesikylančius veidrodžius ežerų
Raudonų lelijų tiltais bėgam.
Ir nepamiršę plieninių erškėčių nei gaisrų,
Virpančių juoko taką paliekam.

Girdi, kaip šaukia saulės krantai?
Bėgam dienom — raudonų lelijų tiltais.
Ir gaudžiančios medžių viršūnės
Kelia aukštai.
Ir noksta likimas mūsų —
Dienovidžiais
Nupiltas.

ČIURLIONIS, KARALIŲ PASAKA

Palinko karaliai prie saulės židinio.
Mažytis kraštas karalių delne.
... Viržiai rausvi ir pienuoti berželiai.
Žuvis ir žvaigždės upių dugne...

Mažytis kraštas delne svirpa.
Ko tu pabūgai? Ką tu šauki?
O kad susiltų prie saulės židinio
Tavo šilainė, pilka, jauki.

Kažkur vidunaktis... Medžiai nubunda...
Kažkas vidunaktį kelio neranda...
O mano kraštas — šaltinių raštas
O mano kraštas — saulės legendoj.

... Rugių pražyduosiu artimas kvapas...
Krykščia berželiai ant aukšto kalno.
O kad laikytų šviesius karaliai
Kraštą mažytį ant savo delno!

Judita Vaičiūnaitė

IŠ "ZODIAKO"

M. K. Čiurlionio motyvais

Jautis

Eina mano jaučiai
per juodą pūdyką.
Baubia nykiai ir skaudžiai,
Tolimus kaimus budina.

Balandis. Šilko botagai.
Balandis. Švilpiančios kirčiai.
... Minčiau basa jų taką,
niekad su jais nesiskirčiau.

Muša kanopų dūžiai
pūdyko juodą būgną.
... Ežeras šiauriskai užia,
saulė teka iš dugno.

Mergelė

Tos laibos gėlės gal iš pievų, gal iš jūros dugno.
Tamsiam ir šlamiančiam miške jas glosčiau atsiklaupus...
Čia sklidina dangaus — taip neaprepiamo ir liūdno,
suliejančio su plaukiančiais stiebaus rankas ir plaukus.

Ir pamačiau staiga žvaigždes — rugpiūčio giedrą ženklą.
Paskendo žalsvume laukai — kalvoti ir duobėti.
Neliko nei brydės, nei pėsako, kur buvo žengta, —
tiklatai akimirkos naktis, kurioj turiu budėti,

kad šviestų dalgių delčios, džiūstanti žolė šiušėtų,
kad kaimų tolimuos mažuos salynuos imtų aušti
kad, kiti viršus peršviečiamu, augančiu šėkeliu,
kaip augalas vis stiebiaus į saulę, tylą, aukštį.

Kai spaudos ir žmonių balsas būna išklaustytas

1972 m. birželio 3 d. „Draugo“ kultūriniam priede paskelbiamas straipsnis „Kodėl užmiršome Pennsylvanijos Lietuvą?“. Šalia kitų momentų, kurie buvo išstrigę, su kun. Al. Keziu, SJ ir E. Bradūnaitė tik ką apkeliusus senąją Pennsylvanijos angliakasių Lietuvą, tame straipsnyje iškeliamas ir liūdną vaizdą anų senų Plymoutho, Pa. lietuvių kapinaičių, kuriose ilsisi palaidotas amžiams išsivijęs lietuvių katalikų nuo lenkų atsikrėjęs didysis lietuvių kovotojas kun. Aleksandras Burba, bendrai kovai už lietuvių ir lietuvių katalikų teises susidėjęs net su aušrininku dr. Jonu Šliūpu. Istoriko dr. A. Kučo pareiškimu, tautinė lietuvių kova su lenkais buvo laimėta ne Lietuvoje, bet laisvos Amerikos žemėje, ir pats pagrindinis tos kovos vadas buvo kun. Aleksandras Burba, miręs 1898 m.

„Čia ilsisi pionierius, kurio tikėjimas per amžius gyvens“. Tuo tarpu ant kun. A. Burbos paminklo skaitome XIX amž. pabaigoje iškaltus žodžius „Užsitarnavusiam tautiečiui - Lietuviai“. Šių kapinaičių pertvarkymas išreiškia keturių išsivijusių lietuvių generacijų pagarbą didžiajam Kunigui ir Lietuviai.

VI. Ramojus

Prelatas W. Pakutka, dabartinis Lynwoodo Lietuvių Sv. Kazimiero parapijos klebonas, įvykdęs istorinės lietuviams vietos pagrindinį atnaujinimą ir užsitraukęs 25000 dolerių skolą, kurią pasiryžę išmokėti parapijiečiai — be darbiai angliakasiai ir pensininkai.

Sugrįžę iš senosios Pennsylvanijos angliakasių Lietuvos, mes su kun. A. Keziu, E. Bradūnaitė, po metų tą patį vaizdą mačiusiais studentais R. Lapu ir J. Bradūnu pasiryžom neteilti. Pradėjom kelti balsą, kad garbingo lietuvių patrioto ir anų metų garsaus lietuvių katalikų vado palaikai būtų perkelti kur nors į pagarbnesnę vietą arba senosios Plymoutho liet. kapinaitės, kur daugelį metų jau nieko nebelaidojama, būtų sutvarkytos. Mes rengėm specialias programas apie senąją Pennsylvanijos angliakasių Lietuvą, mūsų straipsnius skelbė „Draugas“, „Laisvoji Lietuva“, „Dirva“, „Tėviškės Zibūriai“, specialias programas paruošėm „Margučio“ radijui ir „Lietuviai televizijoje“. Mums į pagalbą atėjo Žygio už tikėjimo laisvę Lietuvoje komitetas, vadovaujamas inž. R. Bubljo, kurio centras yra Clevelande. „Draugo“ kultūriniam priede pradėta akcija taip įsisiūbavo, kad net buvo renkami parašai po petijomis ir peticijos siunčiamos lietuvių kūrėjų vienybei.

Dabar, dvejiems metams praėjus, tikslas pasiektas. Kas šiandien nuvažiuoja į senąsias Plymoutho lietuvių kapinaites, jau mato visai kitą vaizdą. Kapinaitės paverstos istorine lietuviams vieta: jos išvalytos, aptvertos, atstatyti sugriauti paminklai ir net surastas ir uždėtas istorinis kryžius, stovėjęs ant kun. A. Burbos paminklo, o vėliau vandalių nugriautas ir ilgai gulėjęs neužmatomuose ir nepėrenamuose, kapinaitės supusiuose brūzgynuose.

Kas visą tai padarė? Padarė buv. Plymoutho (kun. A. Burbos įsteigtos) dabar perkeltos į greintąjį Lynwoodą (nes Plymoutho bažnyčios grimzdavo į kasyklų gilumą). Lietuvių Sv. Kazimiero parapijos klebonas prel. W. Pakutka su savo parapijiečiais. Jie senųjų Plymoutho lietuvių kapinaičių pertvarkymui, pasamdę tam specialų kontraktorių, turėjo užmokėti 25.000 dol., kad čia ilgiems metams liktų istorinė lietuviams vieta. Pagarba Plymoutho - Lynwoodo lietuviams, daugiausia bedarbiams ar pensininkams angliakasiams, kad jie stueda tokia suma pinigų istorinei visiems lietuviams vietai gražiai sutvarkyti. Pagarba ir jų dvasios vadui, žinomam akademikui, ilgamečiam dvasinės seminarijos profesoriui, lietuvių angliakasių sūnui prel. W. Pakutkai, kad jis išklause spaudos ir daugelio lietuvių balso ir vadovavo bendram kapinaičių pertvarkymui. Naujoje dedikacijoje kapinių lentoje įamžinti žodžiai:

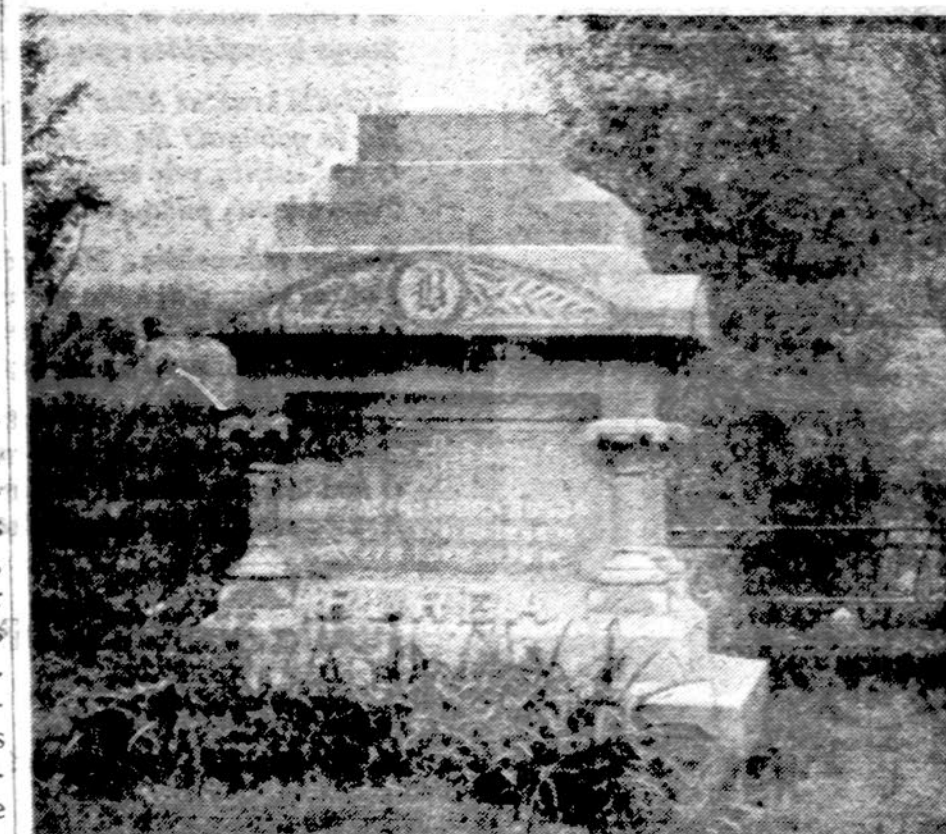
Senosios Plymoutho lietuvių Sv. Kazimiero parapijos kapinaitės 1975 m. liepos mėn.: jos pagrindiniai išvalytos, atnaujintos ir paverstos lietuviams istorine vieta.

Lietuvių taikomosios dailės paroda Vokietijoje

Š. m. rugpjūčio 30 d. Muencheno olimpiados halėje buvo atidaryta Sovietų Sąjungos kosmonautikos ir aplinkos apsaugos didelė paroda. Kad ji būtų kaip galima patrauklesnė ir propagandiška, sovietai prie jos atvežė iš Vilniaus — 18 sienos kinstigo net rusiškų barščių. Okupuotos Lietuvos dailininkams buvo skirta prie kosmonautinės parodos prisidėti taikomosios dailės kūriniais. Kadangi lietuviško gintaro dailieji dirbiniai su didžiosios parodos keramišumi nesiderino, rengėjai lietuviškus eksponatus sutelkė į nedidelę atskirą parodą Muencheno miesto muziejuje.

Čia R. Budrys (Vilniaus dailės fondo direktoriaus pavaduotojas) ir A. Laucius (Dailės fondo direktorius) galėjo išstatyti beveik viską, ką buvo atsivežę iš Vilniaus — 18 sienos kinstigo net rusiškų barščių. Okupuotos Lietuvos dailininkams buvo skirta prie kosmonautinės parodos prisidėti taikomosios dailės kūriniais. Kadangi lietuviško gintaro dailieji dirbiniai su didžiosios parodos keramišumi nesiderino, rengėjai lietuviškus eksponatus sutelkė į nedidelę atskirą parodą Muencheno miesto muziejuje.

Čia R. Budrys (Vilniaus dailės fondo direktoriaus pavaduotojas) ir A. Laucius (Dailės fondo direktorius) galėjo išstatyti beveik viską, ką buvo atsivežę iš Vilniaus — 18 sienos kinstigo net rusiškų barščių. Okupuotos Lietuvos dailininkams buvo skirta prie kosmonautinės parodos prisidėti taikomosios dailės kūriniais. Kadangi lietuviško gintaro dailieji dirbiniai su didžiosios parodos keramišumi nesiderino, rengėjai lietuviškus eksponatus sutelkė į nedidelę atskirą parodą Muencheno miesto muziejuje.

Taip atrodė kun. Aleksandro Burbos antkapis 1972 m. gegužės mėn. Lietuvių tą vietą buvo užmiršę.

Kun. A. Burbos kapo aplinka 1972 m. gegužės mėn. Visos nuotraukos Lietuvių foto archyvo

Praurimės Ragienės rečitalis

Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso naudai surengtas Praurimės Ragienės rečitalis rugsėjo 13 d. Santa Monicoje, Kalifornijoje, praėjo su tam tikra naujove: solistė dramatiškesnes dainas atliko pritemdytoje, parausvintoje scenoje. A.Šku, tuo buvo sukeltas kraupumo išpūdis. Šalia sėdėjęs Bronius Seliukas, kai Praurimė pabaigoje atliko bisui Onos Metrikienės „Gegutė“, pasakė: „Dainavo, dainavo ir galop gegutė pavirto“.

Negalima pasakyti, jog pianino palyda (William Lockwood) sudarė pakankamai vykusį, niuansuotą foną. Buvo net kolizijų. Rūstauti dėl to negalima, nesgi finansiškai (jau ir taip aukojant visą honorarą jaunimo kongresui) neįmanoma atsigabenti iš Illinojaus nuolatinių akompaniatorių. O pianino ir balso susigrožimas irgi nepasiekiamas per vieną antrą repetitiją.

Šitame poetiškaime pasakyme yra daug tiesos: Praurimė, būdama lyrinio-dramatinio sopranu (taip ją apibūdinęs V. Jakubėnas), turi gan plačią emocijų skalę ir bando save parodyti visu vokaliniu įvairumu. Sunku pasakyti, kuriame poluje ji stipresnė. Man regis, ji daugiau dėmesio turėtų kreipti į lyrinę „gegutės“ pusę ir atitolti nuo forsuito dramatiškumo. Dažnesnė melodinga lopsinės pobūdžio dainelė labiau atlieptų jos švelniai, motiniškai išvaizdai.

Praurimė Ragienė turi gana turtingą, techniškai pavaldų, skambų balsą. Įsijaučia į tekstą, ieško atlikimo precizijos. Tačiau kai kur išraiškos įtampoje nukenčia ir dainavimo laisvumas, ir temos lyriškumas, kaip atsitiko, mano nuomone, Sasnatsko — Maironio lyriškoje „Užmigo žemė“. Taip pat jos vokalinis sąlytis su auditorija yra tik šiltesnis. Dainos galią ji dar nepasiveržia į klausytojų širdis. Nors nedaug tetrūksta.

Pirmoje dalyje solistė repertuaran sutelkė P. Kalifornijoje gyvenančių lietuvių kompozitorių dainas. Klausytojai bene pirmą kartą išgirdo viename rečitalyje iš eilės dainuojamas: O. Metrikienės „Dainos, muzika ir gėlės“ (amerikiečių pramoginės muzikos įtakoję parašyta), „Beržui, berželiui“, B. Budrūno „Šauksmas“ (su scenoje pritemdytom šviesom), „Išdykęs rudenėlis“, G. Gudauskienės „Beržas“, „Pabaigutė“, „Requiem mano draugams“ (su pritemdytom šviesom). Šioje dalyje itin gražiai aukštame registre nuskambėjo K. V. Banaičio „Savo skambanti daina“ ir taip pat Banaičio (aranž. G. Gudauskienės) „Giesmė K. Birutės garbei“.

Gero žodžio verti LB Santa Monicos — Vakarų Los Angeles apylinkės kultūros darbuotojai. Jų pastangomis ir įvyko šis gražus ir jaukus dainos vakaras.

„MARGUČIO“ KONCERTAS

(Atkelta iš 2 pusl.)

Įdomi. Pabaigai nuotaikingai nuskambėjo G. Gudauskienės gražiai akomponuoti variacijos forma apipavidalinta lyrinė liaudies daina „Apynelis“.

A. Pakalniškytės tikrasis balso dydis, apimtis ir, gal būt, tempas išryškės, reikia manyti, artimųjų poros metų bėgyje; to, ką dabar gerdijome, užtenka gražiam pasisekimui koncertinėse estradose, ypač lengvesnio žanro programose, o taipgi nedidėlesė salose — operetėse, kartais ir operose. Atrodytų, kad A. Pakalniškytė lemta eiti profesinės dainininkės keliu. Ji turi tam pasiryžimo, valios, ir... JAV ir Kanados lietuvių nuosirdžiausių linkėjimų! Solistė tiksliai ir subtiliai akompanavo Darius Lapinskas.

„Margučiu“ galime būti dėkingi už turiningą koncertą, galėjusį atgaivinti mūsų kartai šiek išblėsusias emigrantines nuotakas. Kone visi koncerto bilietai buvo išpirkti.

VIDINIS SUSIKONCENTRAVIMAS

Prancūzų benediktinas Georges Lefebvre parašė knygą apie nuosirdų vidinį paprastumą, maldoje koncentruojant save jungčiais su Dievybe. Dinah Livingstone knygą išvertė į anglų kalbą ir ji pasirodė pavadinimu „Simplicity“ (išleido Paulist Press, New York, 1975 m., 73 psl. 2.45 dol.). Knygai įžangą parašęs dominikonas S. Tugwell. Taigi leidinys — kelių taurios dvasios asmenų darbas.

Knygos stilius iš dalies primena Kristaus sekimą. Daug nuosirdumo, daug religinio skaidraus sentimentų, mažiau šalto racionalizavimo. Autorius maldingumo tobulumą įžvelgia kaskart gilesnėje, natūralesnėje, spontaniškesnėje jungtyje su Dievybe. „Malda tai savęs aukojimas Dievo meilei ir atsiskleidimas jai persunkti mus. Mes egzistuojame kvietimu Dievo, mūsų visas buvimas tai šauksmas į Jį... Jeigu mes stengiamės kitus mylėti nesąlyginai, mes geriau įstengiame suprasti, kaip Dievas mus myli... Jis myli ne todėl, kad mes to verti, o todėl, kad Jis gali mus padaryti vertais — Jis kantrus... Dievas labai įstengia atverti kiekvieną širdį, kuri tik nėra savu noru tapusi uždara jam“. Šitokias mintis su žaviu paprastumu ir jaučiamu nuosirdumu skelbia šiame veikalė autorius.

Philomena sako:

- KAS NETAUPO ATEIČIAI, TAS NESIRUOSIA ŠVIESESNIAM IR TINKAMESNIAM GYVENIMUI.

CHICAGO SAVINGS MOKA ANT PAPERSTŲ KNYGUCIŲ 5.25%
 \$1,000 įdėti vienam mėnams duos 6.5%
 \$1,000 įdėti 4 mėnams duos 7.5%
 \$1,000 įdėti 6 mėnams duos 7.75%

Nuosimčiai priskaitomi kas dieną, išmokami kas trys mėnesiai. Kiekvienas taupytojas yra apdraustas iki \$40,000 per Federalinę Valdžios Apdraudą F. S. L. I. C.

CHICAGO ★★★

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

Nauji leidiniai

• Juozas Daumantas, **FIGHTERS FOR FREEDOM**. Lithuanian partisans versus the U.S.S.R. (1944-1947). Translated from the Lithuanian by E.J. Harrison and Maryland Books. Copyright 1975 by Nijolė Bražėnas-Paronetto. Published by Maryland Books, Inc., 84-39 90th Street, Woodhaven, N.Y. 11421. Library of Congress Catalog Card No.: 74-33547. ISBN 0-87141-049-4.

I laisvuosius Vakarus prasiveržusio, vėl atgal tėvynėn grįžusio ir ten žuvusio partizanų vado Juozo Lukšos — Daumanto autentišką išgyvenimų knygą, parašytą Vakarų Vokietijoje, prieš grįžtant Lietuvon. Tai iki detalių realūs istoriniai pokario metų laisvės kovų epizodai siaubo ir heroizmo kupinose situacijose. Lietuvių kalba ši knyga čia, Amerikoje, jau buvo anksčiau išleista dvejomis laidomis.

Jos išvertimas anglų kalbon, žinoma, galėjo būti kur kas ankstesnis. Tačiau labai gerai, kad reikalas nebuvo visiškai užmestas, kad knyga pagaliau išėjo ir anglų kalba. Manyland Books leidykla dėl to nusipelnė visų lietuvių padėkos ir pagarbos. „Fighters for Freedom“ yra stambus, 254 psl. leidinys, iliustruotas lietuvių partizanų veiklos nuotraukomis, kietais viršeliais ir aplanku. Knygos kaina 9.95 dol., gaunama ir „Drauge“.

• Kun. Ladas Budreckas, **SVEIKA MARIJA IR KALEDU NAKTIES BERNELIŲ GIESMĖ**. Pirmasis dalykas — mišriam chorui „a capella“ arba su vargonų palyda. Antroji giesmė — mišriam chorui „a capella“, žodžiai kun. Stasio Zilio. Giesmių išleidimą finansavo prel. J. Karalius. Tiržas 600 egz. J. Karalius spausdinimui paruošė Juozas Stankūnas. Spaudė Pranciškonų spaustuve Brooklyne 1975 m. Leidinio kaina 50 centų. Jį platina „Muzikos Zinios“, 6 Oak St., Clark, N.J. 07066.

• MŪSU ŽINIOS, 1975 m. rugpjūčio mėn. 31 d., Nr. 13. Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje biuletėnis. Redak-

cijos ir administracijos adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636. Šį numerį sudarė gavo Algirdas Pužauskas. Numeris skirtas Kauno jėzuitų gimnazijos 50 metų sukakčiai ir ta proga surengtam jos buvusių auklėtinių suvažiavimui š.m. rugpjūčio 30—31 d. Chicagoje. Tai nostalgikas žvilgsnis praeitin raštais ir nuotraukomis.

• MŪSU ŽINIOS, 1975 m. rugsėjo mėn. 14 d., Nr. 14. Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje biuletėnis. Atsakingasis redaktorius — Algimantas Kezys, S.J. Biuletėnį redaguoja Danutė Vakarė. Administruoja Petras Kleinotas, S.J. Adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

Šiame numeryje: Kauno jėzuitų gimnazijos auklėtinių suvažiavimo Chicagoje aprašai bei nuotraukos; mirusio Alberto Vengrio prisiminimas; muziko Balio Pakšto 70 metų sukaktis, Clevelando parapijos veikla: P. Kleinoto, S.J., kelionės į Romą įspūdžiai ir kt.

• KARALIAUS VARPAS, 1975 m. rugpjūčio mėn. 10—16 d. Devintosios J.A.V. ir Kanados mokytojų ir jaunimo studijų savaitės Dainavoje laikraštėlis. Redagavome mudu abudu. Leidinys 24 psl., gražiai atspindintis šios stovyklos darbą ir pramogą, jos plunksnos ir pieštuko talentus, pamokų bei paskaitų temas.

J. Daumanto knygos aplankas

Filmų įvairumai

• Trečią kartą atgaivintas klasikinės detektyvinis filmas **STASĖ SEMENIENE**

Raymondo Chandlerio **“FAREWELL, MY LOVELY”**, kurį pats detektyvinių romanų meistras liko savo geriausiu kūriniumi, pritaikytas ekranui trečiu kartu. 1940 m. parašytas romanas išvydo filmų pasaulį savo nauju vardu **“The Falcon Takes Over”** 1942 m. (su George Sanders pagrindinėje rolėje). 1944 m. vėl buvo perkrikštytas **“Murder, My Sweet”** ir išvilktas ekranu su Dick Powell.

Turiny mes randama Chandlerio charakteringą mišinį — prarastos meilės, apgavimo ir atsidavimo, ir gerokai slegiančiai veikiančio brutalumo.

Filmo pati pradžia sudaro vaizdą tikro klasiko Neono šviesų nutviekstas Los Angeles bulvaras žiūroja pro vėlos nakties rūką. Blankus džiazas sunkiasi per šviesą. Mes matome detektyvą Philip Marlowe (Robert Mitchum) tingiai žveigiantį per abejotinos reputacijos viešbučio langą. Pusiau primerktais vokais, cigarete dantyse, skrybėlė ant vieno šono jis pradeda savo pasakojimą...

Tačiau silpna režisūra, o dar labiau abejinga paviršutiniška vaidyba (Mitchumo) sujaukia bei priekaišto sukurtą atmosferą.

Neatnori sutikti su amerikiečių keturių žvaigždučių atžymėjimu, o labiau panagrinėti, kad Mitchum yra stačiai „gimes“ šiai rolei (tipingo detektyvo) — išsekęs, ciniškas, šuniškai romantiškas.

Gorilškaitis stambus gremėzdas Moose Malloy (buvęs boksininkas

Jack O'Hallozn) pasamdo detektyvą Philip Marlowe (Mitchum) surasti jį drauge Velma, kuri dingo jam sėdint kalėjime. Detektyvo kelias veda į nužudymus, heroinę preklavimą, per laisvuosius namus į galutinį naivaus Moose širdies skausmą.

Turiny vystosi labai gyvai ir kriminališkoji drama rutuliojasi smarkių tempu, įtraukdama ir sudomindama žiūrova.

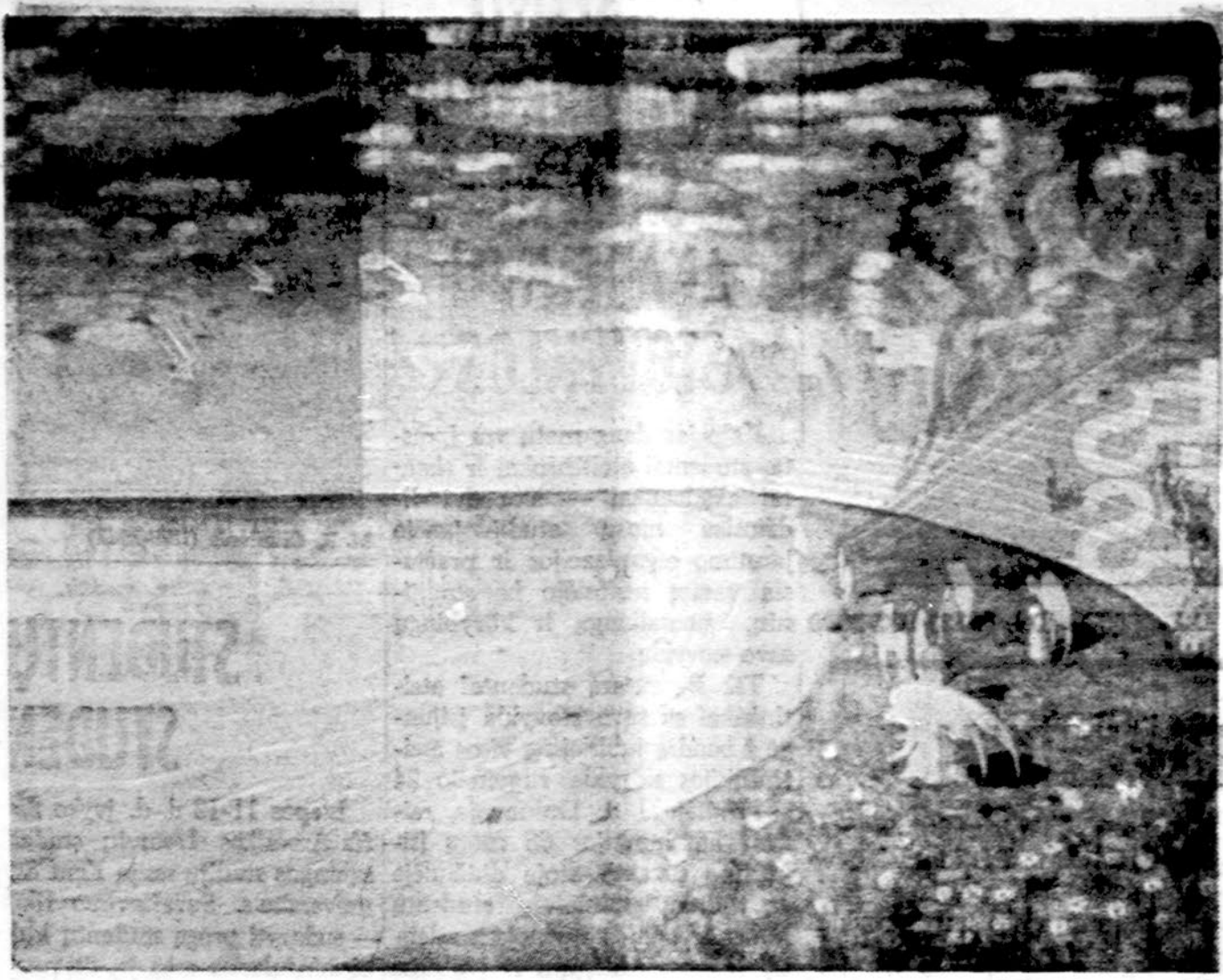
John Alonzo filmavimas puikia perduoda Los Angeles rūką — švieša ir šėšėl'ai taip jo suderinti, kad mūsų akys prilimpa prie pagrindinio veikėjo, nepamesdamos tuo tarpu viso sukaupto vaizdo.

Tačiau Mitchum sukurtas Marlowe vaikšto lyg miegustas ir įkaušęs, kaip jis ir visuose kituose filmuose pravaikšto.

Velmos rolėje Charlotte Rampling aiškiai pamėgdžioja Lauren Bacall ne tik savo išsvetžda, šukuosena, bet ir savo kalba bei judesiais. Tačiau Bacall atrodo kur kas arisokratiškesnė ir pesizymėjo puikia vaidyba (kartu su Humphrey Bogart) kitame Chandler filme **“The Big Sleep”**. Rampling, nors gražuolė, bet lyg negyvas manekenas, palyginus su Bacall.

Daugelis tūklytų posakių, kurie buvo tiesiog poetiški efektingi romane, filme liko lyg išskaloti ar paskendę žlugte. Tačiau vienas kitas charakteringesnis rado kelią į žiūrovo ausį.

Filmas ne vaikams ir ne jaunuo-

M. K. Ciurlionis

Rojus

Kultūrinė kronika

VĖL PRADEAMOS KULTŪRINĖS VAKARONĖS

Jau du kultūrinės veiklos sezonus sėkmingai vykusios kultūrinės vakaronės vėl pradėdamos Chicagoje rugsėjo 26 d. Vakaroneis šikagiečiuose per pastaruosius dvejus metus labai išpopuliarėjo. Po savaitės darbų, penktadienį vakarais buvo įprasta rinktis Jaunimo centro kavinėn, susitikti čia su pažįstamais, ir, siurbčiojant kavą, išklausti taipgi įvairiausių sričių kultūrinės programos. Tad ir šiemet Jaunimo centras kviečia visus penktadienį vakarais kavinėn.

Rašytojas Marius Katiliškis

Pažymėtina, kad šiemet vakaronių pradžia 7 val. 30 min. vak., ne 8 val. vak., kaip būdavo anksčiau.

Pirmoji vakaronė, kaip minėta, bus rugsėjo 26 d. Tą vakarą Chicago Lietuvos opera rodyt video juosta apie savo pastatytos operos **“Traviata”** spektaklį. Po to bus pranešimai ir diskusijos. Spalio mėnesyje vakaronių temos bus tokios:

Spalio 3 d. — Nijolės Martinaitytės paskaita **“Dabartinės šnekamosios lietuvių kalbos veidrodys”**.

Spalio 10 d. — Kun. Felikso Jucevičiaus knygos **“Menas spalvų ir formų žaisme”** pristatymas; kalbės Titas Antanaitis ir knygos autorius kun. Felikso Jucevičius.

Spalio 17 d. — vakaronė su vaikų literatūros rašytojais **“Eglutės”** jubiliejinio vakaro proga.

Spalio 24 d. — Jaunimo kongresas: pokalbis ir diskusijos su kongreso organizatoriais.

Spalio 31 d. — Poetas Vytautas Mačernis; kalbės Kazys Bra-

dušas, Mačernio poeziją skaitys Elena Blandytė.

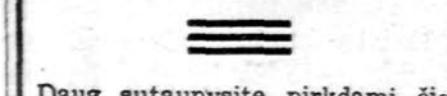
Visais kultūrinių vakaronių reikalais kreiptis į kun. Algimantą Kežį, S.J. Jaunimo centre.

ETNINĖS ENCIKLOPEDIJOS PARUOSA

Amerikos Lietuvių etninės foto enciklopedijos parengimo darbai per vasarą pasistūmėjo į priekį. Tikimasi, kad pirmieji tomai **“Palikė tėviškės namus”** ir **“A Lithuanian Cemetery”** (lietuviška ir angliška laida apie etninius paminklus šv. Kazimiero kapinėse Čikagoje) išeis iš spaudos šį rudenį. Vlado Būteno ir Algimanto Kežio, S.J. paruošta knyga apie Pensilvanijos Lietuvų atiduota spausuvei rinkti. Kun. Stasio Ylos knyga **“Lietuvių šeimoms tradicijos”** laukia eilės pas rinkėją. Prof. J. Zilevičius baigia ruošti tomą, skirtą Amerikos lie-

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite perkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmadienį ir ketvirtadienį, vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PProspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS NAUJOS — NAUDOTOS Nuomoja, Parduoda, Taiso
Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PER ANNUM PASSBOOK ACCOUNTS

PAID QUARTERLY AT BRIGHTON FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
TEL.: LA 3-8248
(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

6 3/4% PER ANNUM \$5000 or more minimum 30 months

6 1/2% PER ANNUM \$1,000 or more 1 year min.

tuvių muzikai, teatrui ir šokių, rašūra, kuris išeis anglų kalba. Taip pat baigiamas ruošti veikalas apie Amerikos lietuvių literatūrą, kuris išeis anglų kalba. Veikalą redaguoja Alina Skrupskelienė.

Sios plokštelės daugeliui žmonių dar nežinomos, tai būtent:

Įdainavo A. Dvarionas. Soklų muzikos rinkinys XXV

1. Ispanų valsas	7. Bučkis — valsas
2. Sapnas — tango	8. Sirdie — tango
3. Gyvenimas — fokstrotas	9. Skraido garsai — fokstrotas
4. Tik tu man priklausai — fokstrotas	10. Skrenda naktys — fokstrotas
5. Liūdna man be tavęs — tango	11. Paskutinis šekmad, — tango
6. Daina padės gyventi — fokstrotas	12. Turiu dvi merginas — fokstr.

Įdainavo Birutė Tamošiūnienė. Soklų rinkinys “Svajonių sukury”

1. Kur lankos žaliuoja — tango	7. Zibuoklės — valsas
2. Amour-Beguine	8. Balti žiedai — manbo
3. Laukiu, sugrįžk — valsas	9. Svajonė — tango
4. Nuostabus berniukas — Cho Cho	10. Kerėdūrų samba — samba
5. Klajojantios rožės — lėtas fokstrotas	11. Sudie — anglų valsas
6. Ilgesys — tango	12. Gal būt, gal būt — bolero

Įdainavo A. Sabaniauskas. Soklų muzikos rinkinys XXVI

1. Septintame rojuje — anglų valsas	7. Jaunystės meilė — tango
2. Mūsų susitikimas — tango	8. Ta naktis — anglų valsas
3. Sutemų daina — tango	9. Nakties serenada — tango
4. Liūdna — tango	10. Aldona — tango
5. Marytė mėlynakė — fokstrotas	11. Kodėl neatėjai — fokstrotas
6. Tik tau, Rio Rita — fokstrotas	12. Ei tu, mergyte — fokstrotas

Įdainavo Birutė Tamošiūnienė. “O Rammėle, pasakyk”, soklų muzika

1. Granada — Isp. fantazija	7. Senam sode — tango
2. Pavasaris už lango — tango	8. Niekad sekmadienį — cha cha
3. Su tavim kartu — cha cha	9. Jauna kai buvau — beguine
4. O Rammėle, pasakyk — valsas	10. Šią nakt — cha cha
5. Tavo akys — rumba	11. Pavydas — tango
6. Zavingos naktys — fokstrotas	12. Kaip ir aš — rock

Rinkinys XXVIII įvairių dainų su muzika ir kiti kūriniai

1. Karo muziejaus vėliavos nuleidimas I dalis Kaune
2. Karo muziejaus vėliavos nuleidimas II dalis Kaune
3. Ko vėjai pučia — įdainavo Stepas Graužinis
4. Kur lygūs laukai — įdainavo Karo mokyklos kariūnų choras
5. Marš, marš, kareivėliai — įdainavo Karo mokyklos kariūnų choras
6. Senas kanklininkas — įdainavo J. Petrauskas ir V. Dineika
7. Saulėta diena — įdainavo A. Sabaniauskas
8. Išgėriau septynias. Šią naktelę per naktelę miego nemiegojau — įdainavo Stepas Graužinis
9. Sutems tamsi naktuzėlė — įdainavo Karo mokyklos kariūnų choras
10. Geležinio vilko maršas — įdainavo Karo mokyklos kariūnų choras
11. Vaidytos malda — įgiedojo J. Petrauskas ir V. Dineika
12. Mano svajonė — įdainavo A. Sabaniauskas

Visos šios plokštelės kainuoja tik po \$6.00. Gaunamos:

DRAUGAS
4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: SEKSTAD 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta ANTRAD ir PENKTAD — 9 v. ryto iki 5 v. vak. PIRMDI ir KETVIRTAD — 9 v. r. iki 5 v. v.

7 1/4%	6 1/2%	5 1/4%
Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

IS BOSTONO IR NEW YORKO
Kaina nuo \$739.00

DAR YRA VIETU ŠIOSE GRUPĖSE

Lapkričio 21	Gruodžio 19
--------------	-------------

Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų su papildomu mokėsiu: pav. vykstantiems iš Chicago \$119.00, Detroito \$81.00, daugiau, Clevelando \$82.00

Patartina registruotis iš anksto — vietų skaičius ribotas.

Dei smulkesnių žinių kreipkitės į

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P.O. Box 116
So. Boston, Mass. 02127
Tel. (617) 268-8764

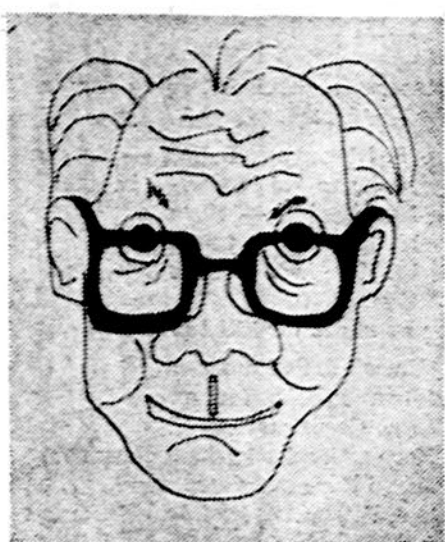
Air fares subject to Government approval.

Savtinkė: ALDONA ADOMONIENE

RED. EMILJA PAKŠTAITĖ, 2801 W. 38TH ST., CHICAGO, ILL. 60632. Tel. (312) 927-3090

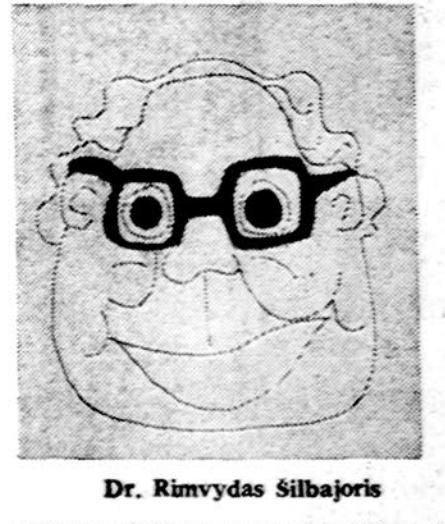
DVI SAVAITES, PAŠVĖSTOS LITUANISTIKAI

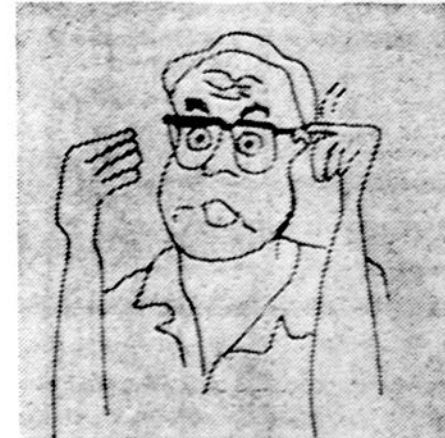
Mokytojas Stasys Barzdukas

Dr. Jonas Puzinas

Dr. Rimvydas Šilbajoris

Dr. B. Mačiūka

Dr. A. Klimas

1974 metų vasarą buvo su-ruošta pirmoji lituanistinių stu-
dijų stovykla, kuri labai gerai pa-
sisekė. Šio pasisekimo paskatin-
tas, Pasaulio lietuvių jaunimo są-
jungos Rysių centras nutarė ir šią
vasarą tokią stovyklą suruošti.
Stovykla tęsėsi dvi savaites (pirmoji
tik vieną).

Rugpjūčio mėnesio 11 d. į "Lo-
yola of the Lakes" jėzuitų reko-
lekcijų namus, netoli Kent, Ohio,
suvažiavo dvidešimt du studentai
rimtam lietuvių kalbos pasitobuli-
nimui. Po kelių dienų visiems pa-
aiškėjo, kad čia ne atostogos, bet
įtemptas darbas. Svarbiausia,
niekas neaimanavo, nesiskundė,
praleidė ilgas valandas paskaitose
ir pamokų paruošime.

Gal būtų lengviau suprasti, kas
vyko lituanistinėje stovykloje, su-
sipažinus su stovyklos dienotvar-
ke. Pusryčiams kelėms aštuntą
valandą, o devintą valandą pra-
sidėdavo pirmoji paskaita — lite-
ratūra, kuri tęsėsi dvi valandas.
Pirmąją savaitę šį kursą dėstė
prof. Ilona Gražytė - Maziliauskienė.
Dėstoma tema — lietuvių
romanas: Lietuvo ir išeivijos jos
pristatymas buvo gyvas ir įžval-
gus.

Sekmadienį, pirmadienį ir ant-
radienį literatūros kursą tęsė prof.
dr. Bronius Vaskelis. Tema —
lietuvių drama. Parinktos įdo-
mios dramos; nuo Sruogos iki
Grušo.

Trečiąją dalį šio kurso dėstė
prof. dr. Rimvydas Šilbajoris. Te-
ma — lietuvių poezija Lietuvoje
ir išeivijoje. Nors ir trumpame
laiko tarpe, jį aištinę perduoti
lietuvių poezijos grožį. Reikia
pripažinti, kad lietuvių literatū-
ros stiprybė yra poezija.

Pasibaigus literatūros pamokai,
kursantai pasidalindavo į dvi
grupes. Vieni rinkosi rašybos -
kompozicijos pamokai, kiti —
linksnių mokslo pamokai. Rašy-
ba — kompoziciją dėstė kun. Juo-
zas Vaišnys, SJ. Šioje pamokoje
turėjom rašyti diktantus, kurių
au keli metai nerašėme. Kun.
Vaišnys buvo nenuolaidus ir ne-
leido nei mažiausiai klaidėlei iš-
sprausti.

Linksnių mokslą dėstė prof. dr.

Piešiniai
Danguolės Stončiūtės

Dr. Bronius Vaskelis

Antanas Klimas ir mokytojas Sta-
sus Barzdukas. Šis kursas buvo
sunkiausias. Mokiniai kalė įvai-
rias linksnių rūšis ir jų taisykles
net iki ankstyvo ryto, nes patikri-
namieji egzaminai — žodiniai ir
raštu buvo nelengvi ir būtini.

Po pietų pertraukos, 2 val. 30
min. pokarinės Lietuvos istorijos
kursą dėstė prof. dr. Benediktas
Mačiūka. Dr. Mačiūka šį kur-
są pristatė labai moksliskai, pasi-
remdamas ne sentimentalais, bet
statistiniais duomenimis.

Kirėjų mokslą dėstė prof. dr.
Antanas Klimas. Jis net ir šį moks-
lą padarė patraukliu, įnešdamas
išdrągingumo ir humoro.

Po istorijos paskaitos kursan-
tai vėl pasidalindavo į dvi grupes
rašybai — kompozicijai ir links-
nių mokslui.

Po vakarienių užbaigdavome
dieną su Lietuvos proistorės pa-
skaita. Proistorę dėstė prof. dr.
Jonas Puzinas, pajavairindamas
dėstomą dalyką skaidrėmis, ku-
riose parodė dr. Puzino ir kitų ar-
cheologų kasinėjimų rezultatus.

Šiuo nesibaigė dienos darbai,
nes kursantai dažnai dirbo iki tre-
čio, ketvirtos valandos ryto.

Pažymėtina labai gera nuotai-
ka tarp kursantų ir dėstytojų. Bu-
vimas nuošalioje vietoje padėjo
tos nuotikos susidarymui — ne-
buvo išorinių trukdymų. Daug
praktiko išliejom, stengėmės ir
daug išmokom. Nesinorėjo va-
žiuoti namo. Pajutom, kad atli-
kom svarbų darbą.

Vis dėlto negaliu baigti straips-
nio apie lituanistinių studijų sto-
vyklą, nepadėkojęs prof. dr. John
Cadzow, kurio pastangomis gali-
ma įsigyti universitetinius užskai-
tus už išėitą mokslą ir kuris ne-
pagailėjo laiko, kad stovykla pa-
sisektų. Savaitgalio metu jis pa-
kvietė dalyvius paviešėti savo
ūkyje, kur kun. Vaišnys atnašo-
vo šv. Mišias gamtoje. Po atvan-
gos buvome pasiruošę dar vienai
savaitėi intensyvaus darbo.

Stovykla buvo sėkminga, ir esu
tikras, kad kitais metais atsiras
dar didesnis būrys besidominčių
savo kalba, istorija ir literatūra.

Linus Rimkus

(Ateinančiais metais stovykla
vėl bus ruošama "Loyola of the
Lakes" rekolekcijų namuose nuo
rugpjūčio 15 iki 27).

Dr. L. Maziliauskienė-Gražytė

STUDENTŲ ATEITININKŲ IR SKAUTŲ AKADEMIKŲ STOVYKLOS

Kaip jau daug metų yra įpras-
ta, studentai ateitininkai ir skau-
tai akademikai — šios dvi di-
džiosios mūsų studijuojančio
jaunimo organizacijos ir praėjū-
są vasarą neapsėjo be studiji-
nių, nuotaikingų ir kūrybingų
savo stovyklų.

Tik šią vasarą studentai ateit-
tininkai su savo stovykla įsijun-
gė į bendrą jubiliejinę visos ateit-
tininkijos stovyklą rugpjūčio 24
— rugsėjo 1 d. Dainavoje, mi-
nint ateitininkijos 65 metų iš-
kūrimo sukaktį. Šioje didžiulėje
ateitininkų moksleivių, studentų
ir sendraugių stovykloje stude-
ntai ir savo skaičiumi ir įvairiose
programose tiesiog dominavo.
Jie ten buvo surengę įvai-
rius simpoziumus, fuksų, talentų,
literatūros ir dainos vakarus. Pa-
sirodė net visas choras, suspėta
parašyti ir scenai parengti kū-
rybingai linksma operą. Viso
Dainavoje stovykloje netoli 200
studentų ateitininkų.

Skautai akademikai buvo su-
lėkė į Rako stovyklą prie Custe-
rio, Mich. rugpjūčio 27 — rug-
sėjo 1 d. Suvažiavo apie 70 skau-
tų akademikų. Programa: stadi-
jinė, organizacinė ir pramoginė.
Buvo ryškiai paminėtos Valan-
čiaus ir Čiurlionio sukaktys. Sto-
vyklos metu buvo ir Akademinių
skautų sąjūdžio suvažiavimas.
Stovyklą aplankė Vliko pirmi-
ninkas dr. K. Valiūnas.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vicepirmininkas jaunimo reikalams Romas Kasparas kalba Šiaurės Amerikos lietuvių jaunimo trečiajame suvažiavime Londone, Ontario, Kanadoje.

John Carrol, Clevelando, Montre-
alio, Northern, Northwestern,
Omaha ir Toronto universitetų),
Guelph universiteto klubas nega-
lėjo atsiti atstovo, o su Londonu
buvo susirašinėta.

Kun. J. Vaišnys

M. K. Čiurlionis (1875-1911)

Zinia

STUDENTŲ SAJUNGA IR STUDENTŲ KLUBAI

Liepos 11-13 d. d. įvyko Šiau-
rės Amerikos Lietuvių studentų
sąjungos studijų sesija Kent State
universitete. Suvažiavimo tikslas
— sudaryti progą studentų klubų
pirmininkams arba jų atstovams
pranešti apie savo vietovės klubi-
bo veiklą, sudaryti visiems daly-
viams progą padiskutuoti ŠALSS
veiklą ir išklausti įvairių paskai-
tų.

Paskaitininkai, jų temos ir ki-
tos programos dalys bus aprašy-
tos kitame straipsnyje. Šiame
straipsnyje bus liečiami organiza-
ciniai reikalai.

Sesijos atidarymas buvo penk-
tadienio vakare Clevelando lietu-
vių namuose. Centro valdyba pris-
tatė savo veiklos metinį planą ir
pranešė, kas iki šiol buvo nuveik-
ta. Buvo pabrėžta, kad ŠALSS
pagrindinis tikslas visada buvo ir
yra padėti išsilaisvinti lietuvių stu-
dentų klubams įvairiuose univer-
sitetuose, dihtoti lietuviškos išlai-
kymui išeivijoje ir siekti Lietuvos
išlaisvinimo.

Atidarymas buvo padėkota dr.
John Carlow už pakvietimą su-
ruošti studijų dienas Kent univer-
sitetu, Vytautui Zagarskui ir Ma-
rytei Idzelytei už paruošimą stu-
dijų dienų programos, Clevelando
studentų klubui ir Amerikos
Lietuvių Tarybai už finansinę
pagalbą.

Atidaryme Clevelando miesto
atstovas įteikė Sąjungai įremintą
pažymėjimą, išvardintantį lietu-
vių kultūrinį ir darbo įnašą Cle-
velando miestui ir sveikino
ŠALSS, švenčiančią 25-tus gy-
vavimo metus.

Šeštadienį Kent State universi-
tete programa prasidėjo studentų
klubų pirmininkų veiklos praneši-
mais, kuriuos paskaitė devyni at-
stovai (iš Chicago, Colorado,

gyvavimo metuose.
Po šeštadienio programos, vi-
durnaktį vėl susėdo studentai dis-
kutuoti rezoliucijai, kurios sekan-
čią dieną turėjo būti pristatytos
Deja, rezoliucijos negalėjo būti
oficialiai priimtos ar atmetos,
nes dalyvių tebuvo apie 40, ir tai
nesudarė Sąjungos narių kvoru-
mo.

Sekmadienio rytą naujas kons-
titucijos projektas buvo peržiūrė-
tas ir pristatyta keletas labai įdo-
mių pasiūlymų. Taip pat buvo
nutarta ruošti metinę studijų
sesiją Kent State universitete, jei
sąlygos leistų.

Omaha vietovė sutiko suruošti
studentų stovyklą 1976 metais.
Tai didelė pažanga, nes Studen-
tų sąjunga jau seniai veikia ry-
tuose. Tai bus pirmasis pasistū-
mėjimas ir vakarus.

Dr. John Cadzow (Kent uni-
versiteto profesorius) buvo pasiū-
lytas garbės nariu dėl jo didelio
nuoširdumo ir įdėto darbo.

Montrealio 1975 ŠALSS suva-
žiavimo komitetas paskelbė suva-
žiavimo programą. Bus stengia-
masi sukviesti visus buvusius Stu-
dentų sąjungos pirmininkus ir at-
švesti Sąjungos gyvavimo 25 me-

M. K. ČIURLIONIS CHICAGOS MUZIEJUJE

Kaip žinome, šiemet rugsėjo
22 d. sueina 100 metų, nuo žy-
maus lietuvių dailininko ir mu-
ziko Mikalojaus Konstantino
Čiurlionio gimimo. Mirė jaunas
1911 m., eidamas tik 37 metus.
Tačiau jo palikti tapybos ir mu-
zikos kūriniai lig šiol stebina pa-
saulį. Lietuvoje, Europoje ir
Amerikoje lietuviai ir aplamai
kultūringasis pasaulis jo gim-
imo šimtametę sukaktį labai pla-
čiai mini. Štai žinomas Chicag-
gos Moderniosios dailės muzie-
jus (Museum of Contemporary
Art) 237 East Ontario Street savo
patalpose Čiurlionio minėjima-
mą — akademiją rengia rugsėjo
26 d. (penktadienį) 8 val. vak.
Paskaitą (ilustruotą skaidrėmis)
apie Čiurlionio tapybą skaitys
pats muziejaus kuratorius Ira
Licht, o Čiurlionio muzikos kū-
rinus atliks pianistas Andrius
Kuprevičius. Visi studentai kvie-
čiami minėjime dalyvauti.

bus. Bus renkama nauja valdyba.

Centro valdyba pasižadėjo iš-
studijuoti "Encyclopedia Britan-
nicos" pateiktą informaciją apie
Lietuvą ir apgalvoti, kokių būdu
kreiptis į redakciją dėl neteisingo
aprašymo. C. V. pasižadėjo išstu-
dijuoti Lietuvių studentų klubų
veiklą ir duoti pasiūlymų.

Aščiau matyti, kad lietuviška
studentija gyva ir nesnaudžia.
Tai dar tik pradžia. Sąjunga per-
siorganizuoja. Gal visuomenei
nelabai įdomu sekti, kas darosi,
nes konstitucija ir rezoliucijos
yra sausi dalykai, bet tik per jas
organizacija gali veikti.

Antanas Šileika
Šiaurės Amerikos Lietuvių
studentų sąjungos pirmininkas
(Bus daugiau)

LATVIŲ IR LIETUVIŲ STUDENTŲ KONFERENCIJA

S. m. rugsėjo 26-28 d. ruošia-
ma Latvių-lietuvių studentų kon-
ferencija. Jaunimo centre, Chica-
goje. Teko pasikalbėti su orga-
nizatore, Milda Kupeikevičiute. Ji
yra Šiaurės Amerikos Lietuvių
studentų sąjungos atstovė Ameri-
kos Lietuvių Taryboje, studijuoja
biznį ir politinius mokslus Illi-
nois universiteto Circle Campus
ir yra veikli skautė akademikė.

E. P. Kaip kilo idėja ruošti lie-
tuvių-latvių konferenciją?
M. K. Užuomazga buvo prieš
metus Oak Parke, kai "Audros"
choras dainavo Pabaltiečių mi-
nėjime. Latvių studentai norėjo
susipažinti su mūsų jaunimu ir
kultūra. Vėliau, ALTO-s valdy-
bos posėdyje, pirm. dr. Bobelis
pareiškė, kad būtų įdomu bandyt
Vėl susitikę su latviais, pradėjo-
me planuoti programą. Konferen-
cijos ruošos darbuose prisidėjo
Lietuvių studentų sąjungos nariai
Rūta Javaitė, Dalia Maciukevičiū-
tė, Liucija Rimavičiūtė, Algis
Tamošiūnas, Pranas Pranckevi-
čius, Gintautas Burokas ir Indrė
Ramanauskaitė.

E. P. Kokios organizacijos rū-
pinasi šia konferencija?
M. K. Chicago Latvų jauni-
mo sąjunga (Chicago Latvian
Youth Assn.) ir Šiaurės Amerikos
Lietuvių studentų sąjunga
(ŠALSS).

E. P. Ar galėtum plačiau api-
būdinti konferencijos akademinę
programą?
M. K. Konferencijos programa
yra įvairi. Šeštadienį dr. Z. Reka-
šius kalbės apie dabartinės Lie-
tuvos ir Pabaltio kraštų padėtį.
Bus pristatoma PLJS Rysių cen-
tro ruošiamą lituanistinę stovyklą
ir panašūs latvių kursai, kurie va-
dinasi 2x2. Po pietų mokyto. Da-
nutė Bruškytė pristatys dailinin-
sų įvykių paskutiniuose Sąjungos

simpoziumas: "Ar grįžti ar
negrįžti". Sekmadienio paskaita
bus apie latvių "Dievturis" baž-
nyčią, kurios nariai tiki į Perkū-
ną ir gamtos dievus. Uždarymui
yra planuojamas visų lektorių
simpoziumas, kuriame bus svar-
stoma konferencijos vertė. Po už-
darymo bus rodomi įvairūs fil-
mai.

E. P. Žinoma, bus ir socialinio
pobūdžio renginių?

M. K. Taip, penktadienio vaka-
re bus talentų vakaras ir šokiai.
Šeštadienį, 8:00 v. bus šokiai
kavinėje; gros Nu Sonix orkest-
ras.

E. P. Kodėl estai nedalyvauja
konferencijoje?

M. K. Chicagoje organizuoto
estu jaunimo nėra, bet mes es-
ame pasitęgę laiškus į Estonian
House, kviesdami jų studentus
dalyvauti.

E. P. Kokių rezultatų tikėtis iš
šios konferencijos? Ar ir ateityje
galvojama apie panašias konfe-
rencijas?

M. K. Tikimės giliau pažinti
savo ir savo brolių padėtį čia,
išeivijoje. Tai yra pirmas tokio po-
būdžio konferencija — nežinome
ar pavyks ar ne. Lauksime gau-
saus atsilankymo Chicago stu-
dentijos, kad visos pastangos
nenuėitų veltui. Jei ši pirmo konfe-
rencija pasiseks, tai ir ateityje bus
ruošiamos panašios konferen-
cijos.

Dėl platesnių informacijų
kreiptis: Milda Kupeikevičiūtė,
tel. 476-0601, vakarais 476-3875.
Registracija iš anksto: 8 dol, prie
durų — 10 dol. Tai mokėstis už
visas paskaitas, pietus šeštadienį,
pusryčius sekmadienį ir šokių vaka-
rus.